

Nr 434.

Av herr **Lindberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 197, angående vissa ändringar i den för skogsskötseln inom lappmarken m. fl. områden gällande s. k. lappmarkslagen.

I proposition nr 197 har Kungl. Maj:t föreslagit vissa ändringar i den för skogsskötseln inom lappmarken m. fl. områden gällande s. k. lappmarkslagen. Förslaget går ut på bl. a. att de under lappmarkslagen lydande enskilda skogar, vilka äro belägna *utanför* lappmarken samt Särna och Idre socknar av Kopparbergs län, skola överföras till 1923 års skogsvårdslags tillämplighetsområde.

Av den i ärendet förebragta utredningen framgår, att av de myndigheter, som haft att yttra sig i saken, de allra flesta ansett, att nu gällande utsynings-tvång å de ifrågavarande ströhemmanen bör upphöra, så att likformighet uppnås mellan dem och kringliggande i enskild ägo varande skogar. Däremot äro meningarna mera delade i fråga om huruvida det kan vara lämpligt att skrida till ett avgörande beträffande dessa hemman, innan den pågående utredningen om lappmarkslagen i hela dess omfattning blivit slutförd. Västerbottens läns landstings förvaltningsutskott anför sålunda för sin del följande i ett om nu föreliggande förslag avgivet yttrande:

»Västerbottens läns landsting har i tidigare avgivna yttranden angående den särskilda skogslagen för lappmarken som sin mening uttalat, att denna lag bör bibehållas. Ehuru nu föreliggande sakkunnigeförslag endast avser hemman i kustlandet — beträffande vilka helt visst praktiska skäl kunna finnas att lägga dem under allmänna skogsvårdslagen — synes det förvaltningsutskottet, att ett ställningstagande till sakkunnigeförslaget kan komma att bli av betydelse principiellt för den särskilda skogslagen i dess helhet. Förvaltningsutskottet, som icke är berett att fatta ett principavgörande, innan resultatet av den pågående utredningen om den särskilda skogslagen i dess hela omfattning blivit slutförd, vill för närvarande endast ifrågasätta, att det nu föreliggande förslaget får bli vilande för att behandlas i sammanhang med skogslagen för lappmarken.»

Även domänstyrelsen har uttalat önskvärdheten av att ändring i lappmarkslagen vidtages för samtliga däri avsedda skogar i ett sammanhang. De i ärendet hörda överjägmästarna ha avstyrkt de sakkunnigas förslag samt i allmänhet hemställt, att med lagstiftningen för de så kallade ströhemmanen skall anstå i avbidan på den skogslag för själva lappmarken, som de sakkunniga ha under utarbetande.

Så vitt jag kunnat finna av tillgängligt utredningsmaterial har icke från något håll presterats bevisning för, att de ifrågavarande ströhemmanens kvar-

blivande under lappmarkslagen intill dess den pågående utredningen om denna lag blivit slutförd skulle medföra sådana olägenheter, att det är nödvändigt att *omedelbart* lägga dem under en annan skogslag. Å andra sidan lär det icke kunna förnekas, att ett bifall från riksdagens sida till Kungl. Maj:ts förslag kan komma att bli prejudicerande för ställningstagandet till skogslagstiftningen för lappmarken.

Jag tillåter mig erinra om, att tillkomsten av den särskilda skogslagen för lappmarken motiverats med, att en inskränkning i dispositionsrätten till skogen vore nödvändig »för att för framtiden trygga odlingens bestånd». Mot de strävanden, som tid efter annan yppat sig, att frigöra skogarna i lappmarken från utsyningstvånget, har med styrka invänts, att en fri dispositionsrätt till skogen skulle medföra, att en större del av skogskapitalet bleve uttaget än som kunde vara förenligt med lappmarksbefolkningens verkliga intressen. Det har i detta avseende bland annat anförts, att det i lappmarken relativt klena jordbruket är beroende av ett *regelbundet* återkommande stöd av skogen. Den som är förtrogen med lappmarkens förhållanden vet, att ett jordbruks upprätthållande i dessa trakter förutsätter antingen tillgång till skog för avsalu eller också tillgång till arbetsförtjänster vid skogsbruket. Ett uttag på kort tid i större skala av skogskapitalet skulle innebära för framtiden, att svårigheter komma att uppstå för lappmarksbefolkningen att till jordbruket erhålla det oundgängliga stödet från skogen.

Vill man »trygga odlingens bestånd» i lappmarken för framtiden måste det därför sörjas för, att en rubbning i nu gällande skogslag, som möjliggör ett större uttag av skogskapitalet, än återväxten medgiver, kompenseras genom att *jordbruket* utvidgas och förbättras, varigenom beroendet av stöd från skogen förminskas. Till dessa utvidgningar och förbättringar bör, enligt min mening, en skälig anpart av det tillgängliga skogskapitalet användas, i mån av dess uttagande utöver hittills medgivna grunder.

Härvid är då att observera, att en mycket betydande del av lappmarkens skogar — betydligt mer än hälften — under årtiondenas lopp övergått från jordbrukande enskilda till trävarubolag. Dessa skogar ha på grund härav icke kommit att tjäna odlingen i lappmarken i den utsträckning som varit avsedd och möjlig om skogarna bibehållits i jordbrukarnas ägo. I stället ha de utgjort ett verksamt stöd för industrien och industrikapitalet. Ett upphävande av lappmarkslagen skulle för de av bolagen disponerade skogsområdenas vidkommande icke betyda ett kapitaluttag till lappmarksbefolkningens varaktiga gagn, utan utgöra ett nytt stöd till industrien. Annorlunda ställer sig saken för de skogsområden, som disponeras av lappmarkens jordbrukare. Genom att använda det ökade kapital, som utvinnes ur skogen genom en ökad avverkning, till jordbrukets utveckling kunna jordbrukarna lägga en god grund för sin framtida utkomst.

Vid överbägande av frågan om lappmarkslagens upphävande torde man där-

för böra göra en bestämd skillnad mellan skogar, som utgöra ett direkt stöd åt jordbruket, och skogar, som utgöra ett stöd för industrien. Det kan icke betraktas som orimligt — med hänsyn till förutsättningarna för tillkomsten av lappmarkslagen — att trävarubolagen bidraga till odlingens trygghet i lappmarken med en skäligen del av det mervärde, som uppstår genom att de erhålla fri dispositionsrätt till skogsområden, som de förvärvat till priser, bestämda med hänsyn till att dispositionsrätten till skogen var inskränkt.

Av till Kungl. Maj:ts förevarande proposition fogade bilagor framgår, att trävarubolagen disponera över den ojämförligt större delen av de skogar, som nu föreslås till överförande under 1923 års skogsvårdslag. I Norrbotten äga enskilda 178,171 har av skogsarealen, trävarubolag 111,177 har. I Västerbotten äro motsvarande siffror 790,392 och 1,854,591, vadan trävarubolagen alltså innehava en och en halv gång så stor skogsareal som enskilda. Ännu mera markanta äro proportionerna i Västernorrlands län, där siffrorna äro respektive 334,265 och 1,570,917 har. I Jämtland äro de resp. 315 och 5,010 har.

Ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition innebär, att innehavare av de under lappmarkslagen lydande ströhemmanen i Norrlands kustland samt Jämtland utan vederlag erhålla fri tillgång till ett betydande skogskapital, vilket de utan tvivel — åtminstone gäller detta trävarubolagen — komma att omedelbart taga ut. För den framtida odlingen i de ifrågavarande bygderna torde detta dock knappast komma att medföra några allvarigare olägenheter. Annorlunda ställer sig emellertid förhållandet, därest ett beslut i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag kommer att anses prejudicerande när det gäller att taga ställning till skogslagen för lappmarken. I så fall komma trävarubolagen att bli befriade från varje bidragsskyldighet ur ett lättfånget nytt skogskapital till upphjälpande av lappmarkens jordbruk och vidmakthållande i någorlunda oförminskad skala av lappmarksbefolkningens varaktiga förvärvsmöjligheter.

Denna befarade konsekvens av ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag nödgar mig att påyrka att förslaget får bli vilande för att tagas upp i sammanhang med skogslagsfrågan för lappmarken. Den uppfattning, jag i det föregående utvecklat, vinner nämligen allt större utbredning bland lappmarkens befolkning, men har hittills icke uppmärksamats under de om lappmarkslagen företagna utredningarna. Den nu arbetande kommittén torde heller icke, utan särskilda direktiv, komma att ägna den tillbörligt beaktande. Jag kommer därför jämväl att hemställa, att riksdagen begär en undersökning i ifrågavarande avseende.

På grund av vad sålunda anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen måtte besluta

att avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 197 angående vissa ändringar i den för skogsskötseln inom lappmarken m. fl. områden gällande s. k. lappmarkslagen; samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att åt 1927 års skogs-

sakkunniga uppdrages att verkställa utredning om åtgärder, på sätt i denna motion angivits, för att för framtiden trygga odlingens bestånd i lappmarken, därest friare dispositionsrätt till skogen, än som nu gäller, kommer att genom ny lagstiftning medgivas.

Stockholm den 9 april 1929.

Elof Lindberg.
